

Nr 120

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa organisationsfrågor inom skolväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 116 har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1961 föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i propositionen förordade grunder för undervisning av sjuka elever, att tillämpas från och med redovisningsåret 1961/62, dels godkänna av departementschefen förordade grunder för reglering från och med den 1 juli 1961 av rektors- och lärartjänster m. m. vid de kommunala allmänna gymnasierna samt bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar och utfärda de övriga föreskrifter, som erfordras i anslutning härtill, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att statsbidrag till byggnadsarbeten avseende skollokalerna må utgå till planeringskommittén för Folke Bernadottehemmet i Uppsala.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått vissa i det följande redovisade motioner.

1:o) **Undervisning av sjuka elever.** Såsom inledningsvis redovisats har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna vissa av departementschefen förordade grunder för undervisning av sjuka elever.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Thorsten Larsson m. fl.* (I: 655) och den andra inom andra kammaren av herr *Mattsson m. fl.* (II: 782), i vilka hemställts att riksdagen vid behandling av förevarande proposition måtte a) medge att klass för undervisning av sjuka och av lyte drabbade barn må inrättas när elevantalet varaktigt beräknas utgöra lägst 5, samt b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan om hörsel-pedagogisk utbildning för lärare och formerna och organisationen för undervisning av hörselskadade barn m. m. måtte utredas i enlighet med vad i motionen anförts.

Beträffande motiveringen för de gjorda motionsyrkandena får utskottet hänvisa till motionen I: 655.

Enligt det i propositionen framlagda förslaget skall kommunerna åläggas skyldighet att ombesörja undervisning även för elever, som på grund av lyte, sjukdom eller liknande omständighet ej kan delta i vanlig skolundervisning. Statsbidrag för undervisningen skall utgå i huvudsak efter samma grunder, som gäller för obligatoriska skolor. Samma bidragsmöjligheter som för kommun skall föreligga för annan huvudman, som anordnar undervisning vid sjukvårdsanstalt eller barnhem.

Skolöverstyrelsen har beträffande klass- och gruppindelning av eleverna föreslagit följande.

Undervisning för vilken statsbidrag utgår skall kunna anordnas i hemmet eller annorstädes för grupp av elever eller för elev enskilt. Vidare skall undervisning kunna anordnas i särskilt inrättad klass vid sjukvårdsanstalt, barnhem eller liknande anstalt.

Klass må anordnas, om antalet elever kan beräknas varaktigt utgöra lägst 8. Är antalet elever 16—28 må två klasser inrättas. Därutöver må en klass inrättas för varje påbörjat 14-tal elever. Då särskilda skäl föreligger, må länskolnämnden medgiva, att klasser anordnas vid lägre elevantal. Om gruppundervisning eller undervisning enskilt i större omfattning erfordras för elever tillhörande klass, skall dylik undervisning kunna anordnas under högst 3 veckotimmar för varje elev i klassen utöver 12.

Förutom undervisning, som på angivet sätt anordnas på anstalt, skall annan gruppundervisning eller undervisning enskilt kunna anordnas, därest hinder mot skolgång av den för elevens vård ansvarige läkaren bedömes komma att föreligga under minst 3 veckor efter det att undervisningen kan påbörjas. Sådan undervisning må omfatta högst 5 veckotimmar för elev, som åtnjuter undervisning enskilt. Gruppundervisning må omfatta högst 8 veckotimmar för två elever och högst 3 veckotimmar för var och en av de övriga eleverna i gruppen, dock högst 26 veckotimmar för en grupp.

Departementschefen har härom anfört följande.

»Beträffande utformningen av statsbidragsbestämmelserna och förutsättningarna för anordnande av undervisning i klass, grupp eller enskilt ansluter jag mig i huvudsak till skolöverstyrelsens förslag. Undervisning, som anordnas vid anstalt, måste med hänsyn till elevernas varierande hälsotillstånd bedrivas under olika former. I viss utsträckning torde det vara möjligt att samla eleverna till regelrätt klassundervisning i en särskild lokal, men oftast torde dock undervisningen få bedrivas enskilt eller i grupper. Begreppet klass torde därför i förevarande sammanhang böra ges en något annan betydelse än den vanliga. De i skolöverstyrelsens förslag för anordnandet av klass angivna elevantalen bör närmast tjäna till att vara bestämmande för det antal heltidsanställda lärare för vilket statsbidrag skall kunna utgå.»

Utskottet. Frågan om undervisning av elever, som på grund av lyte, sjukdom eller liknande omständighet icke kan delta i vanlig skolundervisning, har länge varit aktuell. Genom det förslag som i förevarande avseende fram-

lagts i propositionen åläggs kommunerna skyldighet att ombesörja undervisning även för dylika elever med allmän skolplikt, varvid statsbidrag skall utgå i huvudsak efter samma grunder som gäller för obligatoriska skolor. Utskottet, som tidigare uttalat att de kroniskt sjuka och handikappade barnen borde vara berättigade till samhällets hjälp för undervisning, hälsar detta förslag med tillfredsställelse.

Förslaget om utformningen av statsbidragsbestämmelserna och förutsättningarna för anordnande av undervisning i klass, i grupp eller enskilt föranleder icke någon erinran från utskottets sida. Med anledning av yrkandet i motionerna I: 655 och II: 782, att klass för undervisning av sjuka och av lyte drabbade barn må inrättas, när elevantalet beräknas utgöra lägst 5, får utskottet erinra om följande. Skolöverstyrelsens förslag innebär att klass må anordnas vid sjukvårdsanstalt, barnhem eller liknande anstalt, om antalet elever kan beräknas varaktigt utgöra lägst 8. Länskolnämnden må enligt förslaget kunna medgiva, att klass anordnas vid lägre elevantal, då särskilda skäl föreligger. Departementschefen har uttalat att de i överstyrelsens förslag för anordnandet av klasser angivna elevantalen närmast bör tjäna till att vara bestämmande för det antal heltidsanställda lärare, för vilket statsbidrag skall kunna utgå. Vid undervisning utanför sjukvårdsanstalter och barnhem kommer att anordnas gruppundervisning, för vilken något minimiantal elever icke anges, eller enskild undervisning. Ovannämnda i motionerna framställda yrkande synes sålunda bliva tillgodosett.

I motionerna har vidare berörts frågan om utredning angående hörsel-pedagogisk utbildning för lärare och formerna och organisationen för undervisning av hörselskadade barn m. m. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på hithörande spörsmål.

Med hänsyn till vad sålunda anförts avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 655 och II: 782.

Vad departementschefen i övrigt förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 655 och II: 782 i vad de avser inrättande av klass, godkänna av departementschefen förordade grunder för undervisning av sjuka elever, att tillämpas från och med redovisningsåret 1961/62;

II. att motionerna I: 655 och II: 782, i vad de avser skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o) **Kommunala gymnasier.** Såsom inledningsvis redovisats har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna grunder för reglering av

rektors- och lärartjänster vid de kommunala gymnasierna samt bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar och utfärda de övriga föreskrifter, som erfordras i anslutning härtill.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att rektors- och lärartjänsterna vid de kommunala gymnasierna inordnas i en statlig löne- och pensionsreglering. Rektorstjänsterna och tjänsterna som lärare i läroämnena bör enligt departementschefens uttalande inordnas under statens allmänna avlöningsreglemente, och beträffande dem bör i princip gälla samma bestämmelser, som enligt reglementet är tillämpliga för rektorer och lärare vid högre kommunala skolor. Avlöningsreglementet för övningslärare och stadgan för övningslärare bör bli tillämpliga för övningslärarna vid de ifrågavarande gymnasierna. Med avseende å pensionsvillkoren torde med de lönegradsplacerade rektors- och lärartjänsterna böra obligatoriskt förenas pensionsrätt enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente, varjämte pensionsrätt för rektor bör införas i likhet med vad som gäller för rektorer vid de allmänna läroverken och privatläroverken.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag i övrigt torde få hänvisas till propositionen.

Utskottet, som icke har något att erinra mot vad departementschefen anfört och förordat, tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer,

att riksdagen må godkänna av departementschefen förordade grunder för reglering från och med den 1 juli 1961 av rektors- och lärartjänster m. m. vid de kommunala allmänna gymnasierna samt bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar och utfärda de övriga föreskrifter, som erfordras i anslutning härtill.

3:o) Statsbidrag till skollokaler vid Folke Bernadottehemmet i Uppsala. Såsom inledningsvis redovisats har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att statsbidrag för byggnadsarbeten avseende skollokaler må utgå till planeringskommittén för Folke Bernadottehemmet i Uppsala.

Folke Bernadottehemmet i Uppsala för vård av barn med cerebral pares skall enligt 1960 års riksdags beslut vara uppdelat i en undervisningsavdelning och en vårdavdelning. Vid hemmet beräknas 20 elever komma att befinna sig i skolpliktig ålder, och för dem kommer undervisningslokaler att erfordras. Efter färdigställandet av den anläggning, som jämväl skall inrymma skollokaler, skall densamma övergå i landstingets ägo. Statsbidrag till andra än kommunala skolanläggningar kan utgå endast efter medgivande av

riksdagen, och Kungl. Maj:t hemställer därför om riksdagens bemyndigande att bevilja statsbidrag till förevarande byggnadsföretag på i princip samma sätt som vid ett kommunalt skolbygge.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt. Vad departementschefen anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att statsbidrag för byggnadsarbeten avseende skollokaler må utgå till planeringskommittén för Folke Bernadottehemmet i Uppsala.

Stockholm den 16 maj 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Thun, Bergman, Holmqvist, Rikard Svensson, Anders Johansson, Söderberg, Edström, Lundström, Sundin och Kaijser; samt

från a n d r a kammaren: herrar Staxäng, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Ståhl, Nilsson i Göingegården, fröken Elmén, fröken Olsson, herrar Arvidson, Larsson i Hedenäset, fru Holmberg, herrar Blomkvist, Löfroth och Berg.
